

COLLEGE VAN BEROEP VOOR DE EXAMENS

Uitspraak van het College van Beroep voor de Examens van Tilburg University

in de zaak tussen

mevrouw X, appellante vertegenwoordigd door Y, gemachtigde

en

**de examencommissie van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences (TSB),
verweerster**

1. Procesverloop

- 1.1 Bij besluit van 19 juli 2021 heeft verweerster appellante medegedeeld dat het door haar op 15 juni 2021 gemaakte tentamen voor het vak Relations and Networks of Organizations ongeldig is verklaard (hierna: “bestreden besluit”).
- 1.2 Tegen dit besluit heeft appellante tijdig, te weten op 19 augustus 2021, een beroepschrift ingediend.
- 1.3 Op 7 september 2021 heeft een schikkingsoverleg plaatsgevonden tussen appellante en verweerster. Op voornoemde datum heeft verweerster appellante schriftelijk een schikkingsvoorstel gedaan. Op 8 september 2021 heeft appellante laten weten dat zij niet instemt met het schikkingsvoorstel.
- 1.4 Verweerster heeft op 10 september 2021 een verweerschrift ingediend.
- 1.5 Op 23 september 2021 heeft het College het beroep ter zitting behandeld welke hoorzitting vanwege de geldende coronamaatregelen met instemming van partijen via Teams heeft plaatsgevonden. Aan die Teams-zitting hebben appellante zelf en haar gemachtigde Y en namens verweerster Z (voorzitter examencommissie) en A (ambtelijk secretaris) deelgenomen.

2. Feiten en omstandigheden

- 2.1 Appellante staat sinds 1 september 2020 ingeschreven voor het pre-masterprogramma Organization Studies.

- 2.2 Appellante stond ingeschreven voor het tentamen behorend bij het vak Relations and Networks of Organizations op 15 juni 2021 (hierna: “het Tentamen”). Het Tentamen betrof een off-campus, gesloten boek tentamen.
- 2.3 De examiner van het vak Relations and Networks of Organisations heeft op 23 juni 2021 een vermoeden van fraude gemeld bij verweerster. Dit vermoeden bestond erin dat bij zes kandidaten, waaronder appellante, is vastgesteld dat het antwoord op vraag 2d een, naar het oordeel van de examiner, vrijwel letterlijke weergave is van een passage uit de studiestof. Het voorgaande is door de examiner aangemerkt als een onregelmatigheid.

3. Standpunten partijen

Standpunt appellante

- 3.1 De gemachtigde van appellante heeft zich, namens appellante, op het standpunt gesteld dat het bestreden besluit incorrect tot stand is gekomen en zij verzoekt het beroep gegrond te verklaren. De gemachtigde van appellante heeft, namens appellante, in dit verband – samengevat – het navolgende aangevoerd:
- 3.1.1 De gemachtigde van appellante stelt dat het vaker voorkomt dat een student begrippen en definities uit het hoofd leert, om deze definities vervolgens te gebruiken voor de beantwoording van een vraag. Dit betekent niet automatisch dat er sprake is van fraude, maar duidt erop dat appellante, goed de definities heeft geleerd om in de verdere beantwoording van de vraag, die definitie uit te werken. Het voorgaande merkte het College ook op in haar beslissing d.d. 29 oktober 2020.
- 3.1.2 Er is tijdens het Tentamen geen gebruik gemaakt van Proctorio. Nu hier geen gebruik van is gemaakt kan ook niet beoordeeld worden of appellante wel of geen hulpmiddelen op haar bureau had liggen.
- 3.1.3 Tijdens het schikkingsgesprek is aangegeven dat er geen sprake was van fraude maar een onregelmatigheid. In het besluit d.d. 19 juli 2021 wordt niet over een onregelmatigheid gesproken, maar over fraude.
- 3.1.4 De opgelegde sanctie is buitenproportioneel nu appellante door het bestreden besluit studievertraging dreigt op te lopen aangezien het vak Relations and Networks of Organizations slechts in het vierde kwartaal wordt gegeven. De maatregel die door verweerster wordt opgelegd wordt daarnaast niet onderbouwd en is genomen op grond van een mening. Er is geen bewijs voor de vermeende fraude.
- 3.1.5 Ter zitting is het beroep door gemachtigde toegelicht. Benadrukt is dat in geval van een bestraffende sanctie geen sprake mag zijn van een omgekeerde bewijslast. Verwezen is daarbij naar uitspraak CBE2020.24. Voorts stelt appellante zich op het standpunt dat van plagiaat alleen maar sprake kan zijn bij schriftelijke opdrachten, scripties e.d. Bronvermeldingen toevoegen aan tentamens is zeer ongebruikelijk.

Standpunt verweerster

- 3.2 Verweerster heeft zich op het standpunt gesteld dat het bestreden besluit correct tot stand is gekomen en zij verzoekt het beroep ongegrond te verklaren. Verweerster heeft in dit verband – samengevat –het navolgende aangevoerd:
- 3.2.1 De examiner heeft aangegeven het niet waarschijnlijk te vinden dat de bewuste passage uit het hoofd is geleerd aangezien het niet een volledig antwoord betreft op de gestelde vraag. Verweerster vindt het daarnaast opmerkelijk dat wanneer appellante meerdere delen van de stof uit het hoofd heeft geleerd, dit zich enkel bij de beantwoording van vraag 2d heeft geopenbaard.
 - 3.2.2 Het letterlijke gebruik van de bewuste tekst zonder toestemming van de auteur of bronvermelding moet krachtens artikel 13 lid 2 sub g van de Regels en Richtlijnen 2020/2021 van de examencommissies van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences (hierna: “R&R”) als plagiaat en krachtens de R&R aldus als fraude worden beschouwd. Eventuele uitlatingen van de examiner doen aan het voorgaande niet af.
 - 3.2.3 De geconstateerde feiten en omstandigheden kwalificeren als fraude nu zij het de examiner niet, en in elk geval niet geheel, mogelijk maken zich een juist oordeel te vormen over de kennis, het inzicht en de vaardigheden van appellante.
 - 3.2.4 Appellante loopt door het bestreden besluit geen studievertraging op. Krachtens de zachte-knip-regeling kan appellante binnen de reguliere studietijd starten met haar masteropleiding en deze binnen de reguliere studietijd afronden. Daarnaast heeft verweerster appellante aangeboden dat appellante enkel het ongeldig verklaarde tentamen, en niet het gehele vak, opnieuw dient af te ronden. Verweerster heeft appellante voorts meerdere malen geïnformeerd dat zij uitdrukkelijk niet was uitgesloten van de herkansing behorend bij het vak Relations and Networks of Organizations.
 - 3.2.5 Ter zitting heeft verweerster aangegeven dat elke student het gehele tentamen op eigen kracht moet maken, en het daarbij niet uitmaakt of er veel of weinig tekst is die overlap vertoont. Het is de taak van verweerster om de kwaliteit van de examens te borgen en niet om aan te tonen dat er fraude is gepleegd. Er is door verweerster niet gekozen voor de weg van fraude, al zou hier volgens verweerster wel aanleiding toe bestaan omdat zij heeft vernomen dat er een WhatsApp-groep zou bestaan waarin antwoorden zijn uitgewisseld. Verweerster heeft hier geen bewijsstukken van overgelegd aan het College omdat zij hierover niet beschikt. Ten aanzien van het gebruik van Proctorio merkt verweerster op dat Proctorio bij dit tentamen niet mocht worden gebruikt omdat er geen sprake was van een “knowledge oriented exam”.
 - 3.2.6 Verweerster heeft ter zitting de motivering van het primaire besluit aangevuld en herzien en aangegeven dat het besluit is gebaseerd op de onmogelijkheid een oordeel te vormen over de kennis, inzicht en vaardigheden van appellante (artikel 13 lid 1 R&R). Derhalve

is het tentamen ongeldig verklaard (artikel 15 lid 11 R&R). Door verweerster is ter zitting mondeling aangegeven dat plagiaat dan wel fraude niet aan de orde zijn. Tot slot is door verweerster, met het oog op de evenredigheid van de maatregel, toegezegd dat appellante, indien het beroep ongegrond mocht blijken te zijn, enkel het tentamen opnieuw hoeft te maken en niet het gehele vak opnieuw hoeft te doen. Om eventuele studievertraging zoveel mogelijk te beperken bestaat ook de bereidheid om te voorzien in een tentamen op afstand.

4. Overwegingen College

- 4.1 Artikel 7.61 lid 2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: "WHW") bepaalt dat beroep kan worden ingesteld ter zake dat een beslissing in strijd is met het recht. Daaruit vloeit voort dat de toetsing door het College beperkt dient te blijven tot rechtmatigheidscriteria, zoals de vraag of de beslissing in overeenstemming is met de regeling(en) en of verweerster zorgvuldig heeft gehandeld, dan wel de vraag of gezegd zou moeten worden dat verweerster niet in redelijkheid tot de bestreden beslissing heeft kunnen komen.
- 4.2 Ingevolge artikel 7.12 lid 2 WHW is verweerster het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad als bedoeld in artikel 7.10a WHW. Op grond van artikel 7.12b WHW heeft verweerster tevens de taak en bevoegdheid om de kwaliteit van de tentamens en van de organisatie en de procedures rondom tentamens en examens te borgen.
- 4.3 Het primaire besluit was in eerste instantie gebaseerd op artikel 13 lid 1 jo. lid 2 sub a van de R&R: kort gezegd, het voorhanden hebben van een geschrift. In het verweerschrift heeft verweerster daar nog de grondslag van 13 lid 2 sub g R&R aan toegevoegd: kort gezegd, plagiaat. Ter zitting heeft verweerster deze grondslagen gewijzigd en aangegeven dat het door verweerster genomen besluit (enkel) is gestoeld op artikel 13 lid 1 R&R jo. artikel 15 lid 11 R&R. Krachtens artikel 13 lid 1 R&R wordt onder fraude verstaan het handelen of nalaten daarvan door een examinandus dat tot gevolg heeft dat het vormen van een juist oordeel over zijn kennis, inzicht en vaardigheden geheel of gedeeltelijk onmogelijk wordt gemaakt. Artikel 15 lid 11 R&R bepaalt dan dat een maatregel kan worden opgelegd indien afdoende is vastgesteld dat sprake is geweest van enige vorm van fraude.
- 4.4 In dit kader merkt het College op dat de opgelegde maatregel op zich géén bestraffende sanctie vormt, maar een reparatoire sanctie. Voor het opleggen van een dergelijke sanctie wordt c.q. kan geen gebruik worden gemaakt van de sanctiebevoegdheid zoals vastgelegd in artikel 7.12 lid 2 WHW. Een dergelijke maatregel wordt gebaseerd op artikel 7.12 lid 1 sub a jo. lid 3 WHW en heeft als doel de integriteit van het tentamen op grond van artikel 7.12 lid 1 sub a jo. lid 3 WHW te beschermen. (Vgl. CBHO 2019/113, CBHO 2020/046, CBHO 2020/047, CBHO 2020/089). Voor het opleggen van een dergelijke maatregel geldt dus niet de zwaardere bewijslast die bij een punitieve sanctie wel zou gelden.

- 4.5 Dat neemt echter niet weg dat uit artikel 13 lid 1 jo. artikel 15 lid 11 van de R&R volgt dat de opgelegde maatregel alleen kon worden opgelegd als afdoende is vastgesteld dat sprake is van fraude of een vermoeden van fraude. Deze bewijslast geldt zowel voor de gevallen bedoeld in artikel 13 lid 2 sub a en g R&R, die hier in ieder geval niet zijn aangetoond en bovendien door verweerster ter zitting zijn losgelaten, maar óók voor het bepaalde in artikel 13 lid 1 R&R, waarmee de grondslag van het besluit ter zitting is aangevuld. Dit betekent dat verweerster het besluit zodanig had dienen te onderbouwen dat “afdoende kan worden vastgesteld dat sprake is van fraude of een vermoeden van fraude”.
- 4.6 Het College constateert dat door verweerster ter zitting is aangegeven dat het niet haar taak zou zijn aan te tonen dat er fraude is gepleegd. Deze stelling strookt niet met de bepalingen uit de R&R en de hiervoor beschreven omstandigheid dat het aan verweerster is het vermoeden van fraude, en daarmee het besluit, voldoende te onderbouwen. Daarvoor is niet noodzakelijk dat het geval van fraude, gelet op de bewoordingen van de R&R, onomstotelijk vast komt te staan voordat een maatregel kan worden opgelegd. Zo ver strekt de verplichting tot onderbouwing van verweerster niet. Verweerster heeft echter niet voldoende aangetoond om te voldoen aan de wel op haar rustende verplichting tot onderbouwing. Het College is van oordeel dat de gelijkenis tussen het antwoord van appellant op vraag 2d van het tentamen en de tekst die onderdeel was van de tentamenstof, en tevens was terug te vinden op de collegeslides, onvoldoende is om afdoende vast te kunnen stellen dat sprake is van (een vermoeden van) fraude als bedoeld in artikel 13 lid 1 jo. R&R.
- 4.7 In 2020 behandelde het College een vergelijkbare zaak (CBE2020.24). In die zaak werd het beroep gegrond verklaard omdat (het vermoeden van) fraude onvoldoende was aangetoond. Anders dan in die zaak gaat het in de onderhavige zaak om een relatief summiere passage van het antwoord waarin overeenkomsten zijn geconstateerd. Daarnaast is een kenmerkend verschil dat de tekst waarmee het antwoord gelijkenis vertoont is opgenomen op collegeslides die zijn gepubliceerd en in het bezit van de studenten zijn gebracht.
- 4.8 Het College concludeert dat verweerster niet, althans niet afdoende, heeft onderbouwd dat sprake is van fraude of een vermoeden van fraude, als bedoeld in artikel 13 lid 1 R&R jo. 15 lid 11 R&R.
- 4.9 Daarbij merkt het College op dat zeker niet uitgesloten is dat verweerster door nader onderzoek (meer) aanknopingspunten had kunnen vergaren om tot een voldoende onderbouwing van een vermoeden van fraude te komen. Zo is ter zitting het bestaan van een WhatsAppgroep ter sprake gekomen, waarin studenten informatie zouden hebben uitgewisseld of uit hebben kunnen wisselen. Het College heeft die omstandigheid nu niet in haar oordeel kunnen betrekken, simpelweg omdat daarvoor geen onderbouwing is aangeleverd. In dat verband wijst het College ook op haar uitspraak van 20 september 2018 (CBE 2018.24), waarin wel nader onderzoek naar het vermoeden van fraude was gedaan.

- 4.10 Geheel ten overvloede merkt het College tot slot nog op dat de uitkomst van deze zaak eveneens anders zou kunnen zijn als de R&R niet alleen in het geval van fraude, maar ook in het geval van onregelmatigheden de mogelijkheid tot het ongeldig verklaren van een tentamen zou kennen. Het is het College bekend dat dit bij sommige faculteiten reeds het geval is, maar in de onderhavige R&R is dat (nog) niet zo.
- 4.11 Gelet op het bovenstaande concludeert het College dat verweerster niet in redelijkheid tot het bestreden besluit heeft kunnen komen, nu door verweerster onvoldoende onderbouwing is gegeven om afdoende te kunnen vaststellen dat sprake is van (een vermoeden van) fraude. Het beroep is naar het oordeel van het College dan ook gegrond.

5. Beslissing

Het College:

- I. verklaart het beroep gegrond;
- II. vernietigt het bestreden besluit;
- III. draagt verweerster op om binnen zes weken een nieuw besluit te nemen met inachtneming van deze uitspraak.

Aldus besloten op 25 november 2021 door het College van Beroep voor de Examens.